

*Крайчинський Едуард Олексійович,
Національний університет "Острозька академія"*

ПОЗИТИВНО / НЕГАТИВНО КОНОТОВАНА АНГЛІЙСЬКА ЛЕКСИКА НА ПОЗНАЧЕННЯ ХАРАКТЕРУ МУЗИКИ ТА ЗВУЧАННЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

Актуальність запропонованої теми статті вбачається у підвищенні зацікавленості мовознавців до вивчення германських мов, англійської зокрема, що дало поштовх для всебічного дослідження й вивчення проблем лексичної семантики різних тематичних груп. Матеріалом статті слугують понад 200 англійських ЛО, що відібрані методом суцільної вибірки із сучасних музикознавчих часописів (Classical Music) та спеціальної літератури.

Зважаючи на значну роль семантики, вченими велика увага приділяється лінгвістичним дослідженням у цій сфері. Досить плідними в цій галузі є дослідження, в яких займалися розробкою питань теорії лексикології, зокрема роботи А. Богуславського, Н. М. Амосової, В. Г. Гака, Н. Д. Арутюнової, А. І. Альохіної, Дж. Лакофф, Дж. Болінджер, Б. Комрі, О. В. Падучевої, Ч. Філмор, У. Чейф та ін., де ті чи інші проблеми семантики вивчалися на матеріалі різних мов.

Музика є особливою мовною системою невербального засобу спілкування і розуміння світу [2:25]. Емоції, почуття, відчуття, переживання, викликані музикою, є невід'ємною частиною сприйняття людиною реалій навколишнього світу, усвідомлення своєї ролі і місця як у суспільстві, так і у Всесвіті, тобто формування картини світу [3:80-81].

Англійську лексику на позначення характеру музики та звучання музичного твору представляють дві антонімічні підгрупи ЛО: перша підгрупа – “позитивне ставлення мовця до прослуханого музичного твору та оптимістичний настрій”; друга – “негативне ставлення мовця до прослуханого музичного твору”.

Більшість позитивно конотованих ЛО виникають у мовців після прослуховування музичних творів, які людство визнало класичними (музика І. С. Баха, Ф. Шуберта, П. І. Чайковського, П. М. Римського-Корсакова, Л. ван Бетховена, Прокоф'єва, Д. Шостаковича та ін.).

Класична музика у живому виконанні навіть, за останніми дослідженнями, покликана зцілювати людей, призначається як терапія для лікування багатьох хвороб [5:115]. Так, прикладом позитивно конотованих ЛО, якими мовці дають позитивну характеристику звучання музичних творів, є синонімічні ЛО, що містять конотацію “радісний, святковий, з веселим відтінком”: *gay, merry, cheerful, joyful, jolly, blithe, jovial, jocose, jocund, gamesome, mirthful*. До лексики з позитивною конотацією відносяться також ЛО, що вказують на “приємний для сприйняття звук; приємне, ніжне звучання”: *melodious, musical; tuneful, tunable; sweet; dulcet; canorous; mellow* (м’яка мелодія); *soft* (м’який, м’яко, тихо, тихіше, тихенько); *clear, clear as a bell; silvery, euphonious, euphonic, euphonical, enchanting*. Часто вживаною в англійських музикознавчих часописах критичного характеру є лексика з додатковою конотативною ознакою “*pleasure-giving*; мелодія, від якої отримуєш задоволення”: *fine-toned, full-toned, silver-toned*.

Однак більшість ЛО нашої вибірки становить антонімічна попередній підгрупа – негативно конотовані абстрактні лексеми із узагальненою семантикою “неприємний для сприйняття звук”. Вони містять додаткову конотативну ознаку “негативна оцінка мовцем прослуханого музичного твору” і вживаються з наміром гострої критики виконавської техніки [1:19]. Прикладом можуть бути: *heavy-hearted, melancholy; wistful, doleful, deplorable*; жалісний: *lamentable, mournful, grievous*; з сумним відтінком: *dolorous, dumpish*.

ЛО, що вживаються з семантикою “вираження негативного ставлення мовця до характеристики мелодії або голосу співака” характеризується різним ступенем прояву ознаки: *creak, creaking, strident, stridulous, grating, harsh, hoarse, metallic, rough, gruff, sepulchral, sharp, high, acute, shrill, to shrill, high-pitched, piercing, ear-piercing, cracked*.

В узагальненнях важливо відзначити, що семантична група лексики на позначення характеру музики та характеристики звучання розглядається у двох антонімічних підгрупах: позитивно та негативно конотованих ЛО. Досліджувана лексика передає емоційний стан людини, її почуття та відношення до прослуханого музичного твору. Загальна семантика ЛО з позитивною конотацією – “звуки, які є приємними для сприйняття; приємне, ніжне звучання”. Негативно конотовані ЛО вживаються з загальною семантикою “неприємні для сприйняття звуку” і вживаються для вираження більшої експресивності висловлювання, коли мовці дають оцінку характеру музики та звучанню музичного твору.

Література:

1. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. / Л. Г. Верба. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 160 с.
2. Єфімов Л. П., Ясінецька О. А. Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз / Л. П. Єфімов. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 240 с.
3. Каргин А. В. Национально-культурная парадигма. Вестник МГУ. – Серия 19. // Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2007. – № 4. – С. 78-84.
4. Кочерган М.П. Слово і контекст: лексична сполучуваність і значення слова.
5. Bosch E. Cognitive Representation of Semantic Categories // Journ. Exp. Psychology., General, 1995. – 648 p.
6. Wood S.E. The Essential World of Psychology. – Boston-London: Allyn & Bacon, 1999. – 584 p.
7. <http://cslu.cce.edu/HLTsurvey/ch3node8.html>
8. <http://elt.britishcouncil.pl/elt/index.html>
9. <http://emcs.umich.edu/documents/general/4653496>
10. <http://music.thefreedictionary.com/>
11. <http://slovar.lib.ru/dictionary/semantic.htm>
12. http://mironova.org/theory/humans_and_associations